

## 7. ÉS 11. ÉVFOLYAMOS TANULÓK TÁRSADALOMISMERETI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI TUDÁSA A DÉL-ALFÖLDI RÉGIÓBAN

Kinyó László \*, Tóth Edit \*\*

\* SZTE Neveléstudományi Intézet

\*\* MTA-SZTE Képességfejlődés Kutatócsoport

*Kulcsszavak:* humán műveltség; állampolgári ismeretek és készségek; pedagógiai értékelés

Széles körű egyetértés mutatkozik a demokratikus berendezkedésű országok politikai vezetése és a laikus közvélemény körében abban, hogy az iskoláknak fel kell készíteni a tanulókat a mindennapi élethez szükséges demokratikus magatartásformákra, a társadalmi együttélés normáinak elsajátítására. Az IEA–ICCS felmérés háttérelemzése rámutat arra, hogy számos országban elkötelezettek a társadalomelméleti nevelés ügye iránt, az oktatáspolitikai prioritásnak tekinti (IEA, 2007), ennek ellenére hazánkban a műveltségterület hazai kutatása, értékelése mellőzött.

Hiánypótló tehát egy olyan kutatás, amely a hazánkban használható állampolgári-kompetencia-modell kidolgozását, és ennek bázisán a műveltségterület magyarországi mérését célozza. 2010 tavaszán vizsgálatot végeztünk 7. és 11. évfolyamos tanulók állampolgári műveltségének feltárására. Előadásunk a dél-alföldi régió 7. (N=432) és 11. (N=491) évfolyamos tanulói körében megvalósított komplex vizsgálatnak a tanulók társadalomismereti és állampolgári tudásra vonatkozó eredményeit mutatja be. Arra kerestük a választ, milyen különbségek mutathatók ki (1) a két évfolyam eredményei között; (2) az egyes intézménytípusok tanulóinak eredményeiben; (3) a nemek között az átlageredményekben; illetve (4) milyen kapcsolat mutatható ki a tanulók osztályzatokkal mért teljesítménye és a felmérés eredménye között.

Vizsgálatunk szerint szignifikánsan különbözik a 7. (61,1%) és a 11. (72,6%) évfolyamos tanulók állampolgáriműveltség-feladatlapon elért eredménye. Középfokon az egyes intézménytípusok szerinti eredmények jelentősen eltérnek egymástól, a szakiskola fiúk eredményei jelentősen elmaradnak a korosztályi átlagtól. Bár az állampolgáriműveltség-feladatlap mért tudáselemei erőteljesen építenek a tanulók mindennapi életének társadalmi jelenségekkel kapcsolatos tapasztalataira, valamint a különböző iskolán kívüli forrásokból származó ismeretekre, mégis jelentős összefüggés mutatható ki a tanulók osztályzatokkal jellemzett iskolai eredményességével.